

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Безушко О.Р.

студентка,

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АФЕКТИВНОГО КОМПОНЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ УСТАНОВКИ У ЮНАЦТВА СХОДУ І ЗАХОДУ

Тема соціальних установок цікавить людство досить давно. Особливе її значення є сьогодні для українського суспільства, оскільки воно переродилось і прагне мати стійкі всіма прийняті форми реагування на ті чи інші соціальні явища. Для нас стає важливим єднання всього українського народу, про те останнім часом інформаційний простір України заповнили, як правило, дуже спекулятивні повідомлення та статті про відмінності між «галичанами» та «східняками». Тема у сучасній психології не є актуальною і майже широко не використовується на практиці, але в даний час по відношенню до ситуації, яка є в нашій країні, нам важливо знати те яка система переконань про себе і світ в цілому є у юнаків, їх рівень життєстійкості, їх базові переконання і як це все проявляється сьогодні у них. Також важливо на мою думку володіти інформацією про те чи різняться вище назване між молоддю заходу і сходу, оскільки це дозволить уникнути багатьох конфліктів, суперечок, протистоянь і дозволить створити єдину націю з спільною психологією.

Особливості даної теми висвітлені у працях американських соціологів В. Томаса і Ф. Знанецького ще в 1918 році. Вони перші стверджували, що соціальна установка є елементом структури особистості й водночас як елемент соціальної структури; в ній вбачали пояснювальну категорію, яка може подолати дуалізм соціального та індивідуального. Дальше соціальну установку і її прояви вивчали Г. Олпорт, Д. Узнадзе, Л. Терстоун, Р. Лайкерт.

Також цій темі були присвячені праці вчених з української діаспори, зокрема, І. Огієнка, В. Липинського, Д. Донцова, Ю. Липа,

І. Мірчука, О. Кульчицького, Б. Цимбалістого, Д. Чижевського, М. Шлемкевича, В. Яніва, І. Лисяк-Рудницького. Теорії цих вчених були дещо відмінними, але ними були виділені такі ознаки установки: інтенсивність позитивного чи негативного афекту, тобто ставлення до якогось психологічного об'єкта, її латентність або недоступність для прямого спостереження. Також вони стверджують, що був відкладений відбиток політичний: перебіг політичного процесу в Україні – відбувалися під знаком протиставлення ціннісних настанов до діяльності, політичної й історичної пам'яті двох частин українського народу по осі Схід-Захід, що актуалізує проблему дослідження порівняльного аналізу соціальних установок вищезазначених двох частин українського народу. Можна говорити про традиційний культурно – цивілізаційний розлом в історичному бутті нашого народу. Існує одна українська ідентичність, яка нажаль носить амбівалентний характер.

Насамперед варто зазначити, що таке соціальні установки. Це є стійкі, фіксовані, ригідні (негнучкі) утворення особистості, які стабілізують спрямованість її діяльності, поведінки, уявлень про себе та світ. За одними твердженнями, вони утворюють структуру особистості, за іншими лише посідають певне місце серед якісних рівнів особистісної ієрархії [1, с. 67].

З метою вивчення афективного компонента соціальної установки, а саме базових переконань було проведено дослідження за допомогою *шкали базових переконань (Р. Янов-Бульман)*. Даний опитувальник, на думку Р. Янов-Бульман, дозволяє порівняти базові переконання у різних групах людей [3, с. 43].

У дослідженні прийняли участь: 25 студентів Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка, 23 студентів Харківського національного університету внутрішніх справ. Загалом вибірка становила 48 людей 17-18 років, серед них 30 – дівчат і 17 – хлопців. Дослідження проводилось у вересні-жовтні 2014 року.

Тож результати базових переконань у дослідницьких групах наступні:

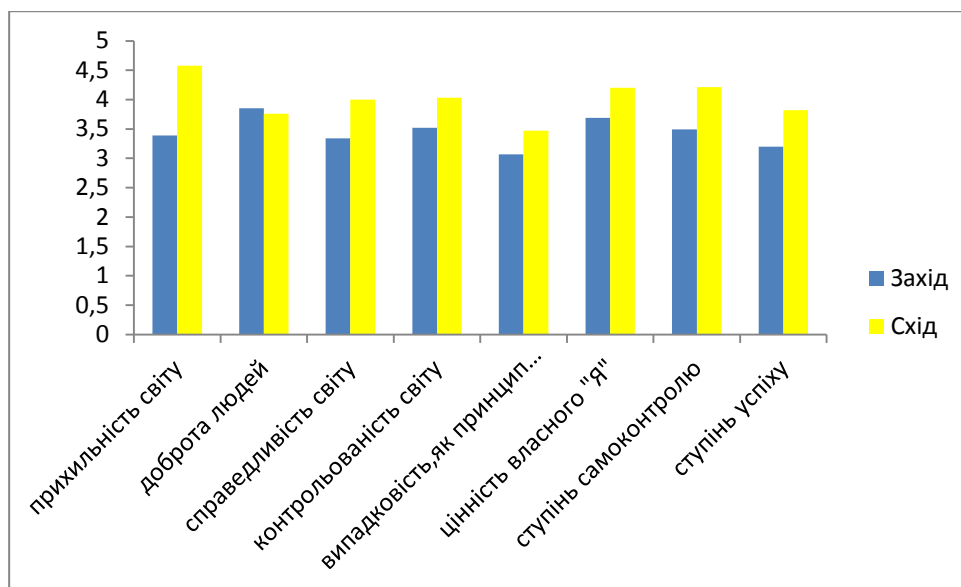

Рис. 1. Показники базових переконань досліджуваних

Результати даного опитувальника дозволяють говорити про те, що молодь сходу переконана в тому, що у світі частіше відбуваються хороші події, ніж щось погане, що більше добра ніж зла. Вони також переконані в тому, що придивившись краще, то можна побачити все прекрасне цього Світу [3, с. 52]. Значно відрізняються показники юнацтва заходу, що свідчить про те, що вони з обережністю ставляться до всього що відбувається у світі, схильні вважати, що добра у цьому світі значно менше ніж зла. Шукаючи прекрасне вони спотикаються об найгірше. Тож можна зробити висновки, що на заході нашої країни посеред молоді панують песимістичні настрої щодо сприймання світу, а от схід відрізняється своїми оптимістичними настроями. Не зважаючи на це, доброту людей вони оцінили однаково, стверджуючи, що люди по своїй природі дружелюбні і добрі, але не значно хвилюються про інших. Водночас їх думки розбіжні в тому, що кожен отримує те на що заслуговує. Юнацтво заходу переконано, що не все в цьому світі залежить від самої людини, нещастя стаються не тільки по вині її самої; для них не прийнятно є те, що власними діями особистість може запобігти неприємностям. Відповідно думка сходу дещо відрізняється від думки заходу. Вони притримуються того, що «кожна людина коваль свого щастя». Не зважаючи на це, у випадковість, як принцип розподілу подій що відбуваються, віри не мають представники обидвох регіонів.

Студенти заходу по відношенню до себе дещо критичні, але можна припустити що самооцінка в них адекватна з тенденцією до заниження, вони менш впевненні в своїх здібностях ніж студенти

сходу у яких самооцінка адекватна з тенденцією до завищення. Також бачимо різні показники щодо степені самоконтролю. Можна говорити проте, що юнацтву заходу менш притаманний самоконтроль, вони завжди знайдуть пояснення будь-яким невдачам своїм, не будуть стверджувати, що це їх вина повністю, деяку частину перекладуть на чинники, які ніби-то не залежать від них. Протилежний рівень самоконтролю притаманний юнацтву сходу – їх дії в більшості випадків сплановані, вони переконані, що результат їх діяльності залежить тільки від них самих. На основі цього вони впевнені у своєму успіху, вважають себе успішними людьми. Заходу такі відчуття притаманні у меншій мірі: вони вірять в успіх, але не впевнені в ньому.

Отже, як бачимо, між юнацтвом заходу і сходу є як відмінність, так і подібність. Тож можемо дозволити собі спростувати думку, яку сьогодні стараються донести до нас ЗМІ, ніби то ми різні до такої міри, що не можемо створити єдину і міцну державу. Це не так. Всі ми є особистостями, індивідуальностями з притаманним нам відбитком історії, минувшини, але сьогодні ми єдині, тож без сумніву ми зможемо створити стійку, миролюбну суверенну державу. Дозволю собі припустити, що відмінності виникли на тлі різного світосприйняття через призму віросповідання, оскільки на заході країни релігійний процес на виховання молоді має суттєвий вплив, ну й звичайно в результаті впливу всіх історично сформованих політично-економічних чинників.

Перспективою окресленого дослідження може бути вивчення різноманітних показників соціально-психологічної перцепції юнацтва сходу і заходу у різноманітних сферах життєдіяльності людини.

Список використаних джерел:

1. Андреева Г. М. Социальная психология / Г. М. Андреева – М. : Наука, 1994. – 350 с.
2. Капрара Дж. Психология личности / Дж. Капрара, Д. Сервон. – П.: Москва, 2003. – 420 с.
3. Мадди С. Теории личности: сравнительный анализ [Пер. с англ.] / С. Мадди. – СПб.: Речь, 2002. – 539 с.
4. Надирашвили Ш. А. Понятие установки в общей и социальной психологии / Ш. А. Надирашвили. – Тбилиси, 1974. – 365 с.